de ſpeciali gratia indulgemus tibi, ut ſi neceſſitate aliqua præpeditus, ad Eccleſiam tibi ſubjectam accedere fortè nequiveris pro conſecrandis Suffraganeis tuis, vel Clericis ordinandis, & ad Eccleſiam alienam propter hoc te contigerit declinare: dummodo is, ad quem Eccleſia pertinet, id permittat; utendi Pallio in jam dictis caſibus liberam habeas facultatem.

¶ Pith. [6] *Ex tuarum.*] Vaſæus 500. Centur. 13. 737. Crantius *Metrop.* 7. 3.

VI. Idem Innocentius III. [c. an. 1206. *Romæ.*]

In qualibet Eccleſia ſuæ provinciæ, permiſſis diebus, Archiepiſcopus Miſſam celebrans, uti poteſt pallio.

Cum ſis [p] [*& infrà α.*] Ubicumque fueris in Miſſarum celebrationibus conſtitutus, diebus ſolennibus uſum Pallii, (per quod plenitudo Pontificii [q] deſignatur,) poteris liberiùs exercere.

[p] *Cap.* 1. *eod. tit. in* IV. *Compil.*
[q] *al.* Pontificalis officii. *al.* Pontificis.

[*α In partibus remotiſſimis, gratum gerimus & acceptum quòd in actibus tuis quotieſcumque ſcrupulus dubitationis emergit, &c.* & infrà. † *Noveris igitur quòd ubi expoſcit neceſſitas, & plura in una Eccleſia altaria, & plures Epiſcopos ſimul poteris conſecrare; &*]

VII. Honorius III. Archiepiſcopo Tri. [imò Lugdunenſi, c. an. 1220. *Româ in Galliam.*]

Sine Pallio & Sandaliis, poteſt Archiepiſcopus celebrare.

Quia nos: *& infrà.* † Inquiſitioni tuæ taliter reſpondemus, quòd tam in tua quàm in aliena Diœceſi, potes ſine Pallio & Sandaliis [7] celebrare: qui utique in tua Diœceſi non debes ſemper celebrare cum Pallio, ſed diebus illis dumtaxat, qui in Eccleſiæ tuæ privilegiis ſunt expreſſi. Sicque ſoluta eſt quarta quæſtio, quâ quæſiviſti, an tibi ſit licitum pro Defunctis cum Pallio celebrare.

¶ Pith. [7] *Sandaliis.*] Urſpergenſ.

DE RENUNCIATIONE.

Titulus IX.

I. Alexander III. London. [a] [1] Epiſcopo. [imò Lunden. Archiep. c. an. 1180. *Româ in Daniam.*]

[a] *al.* Lundon. Archiepiſc. *al.* Lugdunenſi Arch. *al.* Baton. Epiſc.

Non datur licentia cedendi Epiſcopo, qui propter ſenectutem vult cedere, ſi neceſſarius vel utilis ſit Eccleſiæ ſuæ.

Literas [b] tuas [*& infrà α.*] Si tuam aut [c] ſenectutem, aut inſufficientiam fortè conſiderans, te tamquam emeritum [d] poſtulas relaxari: ſcitò nos credere quòd tutius ſit hoc tempore, ſi commiſſa tibi Eccleſia ſub umbra tui nominis gubernetur, quàm ſi alteri novæ incognitæque perſonæ gubernanda in tanto diſcrimine committatur: maximè quia in te vigor devotionis & fidei, etiam corpore ſeneſcente, non deficit, ſed vergente deorsùm conditione corporea, fervor ſpiritûs in ſublimiora conſcendit [*& infrà β.*]

[b] *Cap.* 2. *eod. tit. in* 1. *Compil.*
[c] *al.* autem.
[d] *Sic in omnib. manuſc. & vox* immeritum *perperam inſerta fuit.*

† Monemus te igitur, ut ſuper hoc diebus iſtis nulla te facias importunitate moleſtum; quia indecens omnino probatur priùs ſolvere militiæ cingulum, quàm cedat victori adverſitas præliorum.

[*α Nuper accepimus Devotione plenas, & dolore non vacuas: quæ quidem & tuam nobis inſinuant affectuoſiſſimam charitatem, & tui Archiepiſcopalis officii, quod fideliter geſſiſſe, & adhuc gerere te gaudemus, contrariam exigebant Eccleſiæ utilitatibus ceſſionem. Noſti enim ſicut vir prudens & providus, quòd tanta eſt Cleri malitia, & contra Eccleſiam Dei tam gravis tàmque diuturna perſecutionis inſtantia, ut nequaquam ei cedat ad commodum, ſi tuam ſedem talem contigerit ſubire defectum. Quòd*]

[*β Ne igitur hujus doloris aculeus vividam circa te noſtri pectoris vulneret charitatem, rogandum te potiùs duximus & monendum:*]

¶ Pith. [1] *London.*] *Turonenſi*, in meo codice pergameni: *Londenſi*, Crant. Van. 6. 41. Sigebert. 1162.

II. Idem Abbati Dolen. [e] [2] & Priori de Artig. [f] [c. an. 1180. *Româ in Galliam.*]

[e] Dolonen.
[f] *al. ita:* Abbati & Priori de Artigi. *al.* de Arcigia.

Qui abjurat Beneficium, licitè poteſt illud (ſi denuò eligatur) obtinere.

Cum inter [g] P. Gaufridi & quoſdam alios Canonicos Sancti L. [3] ſuper ſpirituali [h] Beneficio, ſcilicet ſtallo in Choro, & loco in Capitulo, quæſtio fuiſſet diutiùs agitata: [*& infrà α.*] † Ideòque vobis mandamus, quatenus ſi præfatum P. inveneritis de conſenſu majoris partis [i] Capituli fuiſſe de prædicto Beneficio autoritate Apoſtolica inveſtitum, eum faciatis Beneficium ipſum pacificè poſſidere; non enim videtur nobis impedimentum afferre juramentum, quod de eodem non petendo ulteriùs proponitur præſtitiſſe, ſi conſenſus majoris & ſanioris partis Canonicorum Eccleſiæ interceſſit.

[g] *Cap.* 3. *eod. tit. in* 1. *Compil.*
[h] *al.* ſpeciali.
[i] *In C. Barbatiæ*, majoris & ſanioris partis, &c.

[*α Quia tamen altera Pars ſufficienter inſtructa non venerat, negotium non potuit terminari.*]

¶ Pith. [2] *Dolen.*] V. C. *Dolonenſ. & Priori de Arretgia Lemovicenſ. Diœceſ. Ordin. Ciſtercienſ.*
[3] *Sancti L.*] V. C. *Leviani.*

III. Idem Epiſcopo Verulano [k]. [c. an. 1180. *Româ in Latium.*]

[k] *al.* Verſellenſi. *al.* Verulan.

Qui renunciavit Beneficio ſuo, illud repetere non poteſt.

Ex tranſmiſſa [l] relatione Abbatis Sancti N. de Ceparano [4] noſtris eſt auribus intimatum, quòd P. Rubeus Clericus dum infirmitate [m] laboraret [n], apud Monaſterium ſancti Salvatoris ſibi petiit habitum Monaſticum indulgeri: qui recuperata poſtmodum ſanitate, ad Monaſterium illud gratiâ complendi votum acceſſit; & ibidem moram aliquantulam faciens, ea, quæ prædictæ Eccleſiæ ſancti N. contulerat, ſibi fecit reſtitui: nunc autem mutato animo laborat, ut reſtituatur in Eccleſia ſupradicta. † Verùm quoniam jam dicta Eccleſia ab eo ſoluta dignoſcitur, ex quo ea, quæ ſibi contulerat, ad petitionem ſuam reſignavit eidem: mandamus quatenus (ſi res ita ſe habet) prædictum Abbatem & Socios ejus ad receptionem P. nulla ratione compellas invitos; nec à populo [o] Ceparano compelli permittas: hortari tamen eos poteris, ut illum non tamquam unum de Eccleſia, ſed quaſi de novo recipiant in ſocium & in fratrem.

[l] *Cap.* 4. *eod. tit. in* 1. *Compil.*
[m] *al.* dum olim infirmitate nimia laboraret, &c.
[n] juxta illud: *Dum fero languorem, fero Religionis amorem: Expers languoris, non ſum memor hujus amoris.*
[o] *Vox* populo *deeſt in omnibus manuſcr. ſed erat expoſitio marginalis, quæ irrepſit in textum. In antiquis enim ita habebatur:* Ceparano, *id eſt*, à populo Ceparano.

¶ Pith. [4] *Sancti N. de Ceparano.*] V. C. *Nicolai de Ceperano*, aliàs *de Ceparno.* Vid. Collect. 3. *lib.* 1. *tit.* 8. fortè *Januarii de Capelana*, Ordinis Sancti Benedicti Diœceſ. Aretin. aut *Salvatoris* prope Theleſiam Ord. S. Bened.

IV. Idem Epiſcopo Tornacenſi [5]. [c. an. 1180. *Româ in Galliam.*]

Beneficiatus ſine licentia Prælati ſui, Beneficio renunciare non poteſt.

Admonet: *& infrà.* Univerſis perſonis tui Epiſcopatûs ſub diſtrictione prohibeas, ne Eccleſias tuæ Diœceſis ad ordinationem tuam pertinentes, abſque aſſenſu tuo intrare audeant, aut detinere, aut te dimittere inconſulto. Quòd ſi quis contra prohibitionem tuam venire præſumpſerit, in eum Canonicam exerceas ultionem.

¶ Pith. [5] *Epiſcopo Tornacenſi.*] in 2. V. C. *Cantuarienſi Archiepiſcopo.* in al. V. C. *Carnotenſi*, c. 8. *lib.* 3. *tit.* 2. *Coll.* 1. Vid. integr.

V. Clemens III. [c. an. 1189. *Romæ.*]

Contra petentem Beneficium admittitur ſpontaneæ abjurationis exceptio, etiam causâ renunciationis non adjectâ: contra quam Actor replicare poterit, quòd non ſpontè renunciavit: & qui meliùs probaverit, obtinebit.

Super hoc [p] quod ſciſcitaris [q], utrùm Eccleſiaſtica Beneficia repoſcentibus, objecta ſpontaneæ abjurationis [6] exceptio ſine cauſæ cognitione ſit admittenda, & an Actoris, quòd ſpontè non renunciavit, an Rei de ſpontanea renunciatione debeant probationes admitti? † Sic tuæ Experientiæ reſpondemus, quòd nulla ratio hoc veriſimile reddit, ut quiſquam Beneficium multis fortè expenſis & laboribus acquiſitum, quo ſuſtentari debet, facilè ſine magna cauſa, ſua ſponte reſignet: ideóque ſupervacuum eſſe non credimus, cauſam reſignationis diligenter inquiri [r]; quam ſi fortè probabilem, id eſt, non vi, nec metu, nec oppreſſione, nec interventu pecuniæ, nec promiſſione [ſ] extortam Judex invenerit, maximè ſi non intervenerit juramentum, quod vix fieri de voluntate propria creditur, quod ferè ſemper à Malo eſt (niſi replicatio Canonica fuerit oppoſita) admittere non poſtponat. Porrò licèt negantis factum, per rerum naturam nulla ſit probatio [t], ejus tamen, qui ſpontaneam renunciationem negat (cùm implicitè & quodammodo replicando inficietur ſuper aſſertione ſua, habito ad dignitatem & opinionem reſpectu) probationes credimus admittendas.

[p] *Cap.* 3. *eod. tit. in* II. *Compil.*
[q] *al. ita:* ſuper hoc, quod ſciſcitaris à nobis.
[r] Vide *l. ſi mulier, D. rer. amot. & l. ſed etſi quis, §. nec diſtinguimus, D. de uſufr.*
[ſ] Facit quod habetur *in l.* 1. *& 2. ff. de calumn.*
[t] Vide *l. poſt rem, cum Gloſſa, D. de tranſ. & l.* 1. *D. quæ ſent. ſin. app. reſc.*

¶ Pith. [6] *Spontaneæ abjurationis.*] Vide exemplum valdè elegans apud Zonar. in Romano Lecapeno ex Cedren. *p.* 518.

VI. Idem [7]. [c. an. 1190. *Româ in Angliam.*]

Qui ſpontè renunciavit electioni de ſe factæ, ſuper ipſa ulteriùs audiri non debet.

In præſentia [u] noſtra: *& infrà.* Licèt igitur Judex non ſemper ad unam ſpeciem probationis applicet mentem ſuam, ſed ex confeſſionibus, depoſitionibus, allegationibus, & aliis, quæ in ejus præſentia proponuntur, formet animi ſui motum: & tanta ſit Judicialis autoritas, ut ſemper pro ipſo præſumi debeat, donec contra ipſum aliquid legitimè comprobetur: quare ſi tu coram Dulmen. Epiſcopo & ejus Conjudicibus nihil penitùs probaviſſes, ſtandum tamen ſententiæ fuerat, niſi Adverſarius eam oſtenderet irritandam. † Quia tamen præter iſta conſtitit de ipſius renunciatione ſpontanea per quaſdam Epiſcoporum literas & confeſſionem ipſius, nos [x] ei ſuper eadem Abbatia ſilentium duximus imponendum.

[u] *Cap.* 4. *eod. tit. in* II. *Compil.*
[x] *al.* nos de conſilio Fratrum noſtrorum ſuper, &c.

¶ Pith. [7] *Idem.*] V. C. *Celeſtinus III.*

VII. Celestinus III. [c. an. 1195. *Româ in Galliam.*]

Qui renunciavit literis Beneficialibus, non ideò inſtitutioni jam factæ renunciare videtur.

Anè dilecto [y] filio noſtro I. Presbytero Cardinali [8] tunc Apoſtolicæ ſedis Legato nos meminimus injunxiſſe, ut H. Subdiaconum Canonicum in Pictavienſi Eccleſia inſtituere procuraret: qui mandatis noſtris obtemperans, ibidem inſtituit in Canonicum Subdiaconum memoratum. [*& infrà α.*] Poſtmodum idem H. quorumdam veſtrûm ductus conſilio, literas ſuas vobis reddens, veſtræ miſericordiæ ſe ſubjecit: [*& infrà β.*] † Quia verò [z] unde miſericordiam debuit impetrare, inde cogitur diſpendium ſuſtinere: mandamus quatenus hoc non obſtante, ipſum in fratrem & Canonicum admittatis.

[y] *Cap.* 1. *tit. de major. & obedien. in* II. *Compil.*
[z] *In C. Barbatiæ:* quia verò indecens eſt, ut unde miſericordiam deberet impetrare, inde cogeretur, &c.

[*α Vos autem nec nobis, nec ipſi Cardinali reverentiam exhibentes, quod literis ſuis de jam dicto H. idem Cardinalis vobis injunxit adimplere minimè curaviſtis, nec etiam ipſius ſuſpenſionem in aliquo obſervare.*]

[*β Qui cùm crederet apud vos miſericordiam impetrare, vobis ſatisfaciens in hac parte; inde damnum cogitur ſuſtinere, unde gratiam & præmium debuit reportare. Nolentes igitur quod de ſæpedicto H. tam à Prædeceſſoribus noſtris, quàm à nobis inchoatum eſt, aliquatenus relinquere imperfectum, &c.*]

¶ Pith. [8] *I. Presbytero Cardinali.*] V. C. *Jordano tituli Sanctæ Prudentianæ.* Jordanus Joannes Colletus, Cent. 1023.

VIII. Innocentius III. Nidroſien. [a] Archiepiſcopo]. an. 1198. *è civitate Caſtellana in Norvegiam.*]

[a] *al.* Nidronien.

Renunciatio Beneficii facta in manibus Laici non tenet, renuncians tamen eſt Beneficio ſpoliandus.

Quod in dubiis [b]: *& infrà.* Hi præterea, qui Beneficium Eccleſiaſticum ſibi collatum ſpontè in manum Laicam reſignantes, illud denuò à Laico ſuſceperunt, eodem ſunt Beneficio ſpoliandi [c], licèt reſignatio talium facta Laico nullam obtineat firmitatem.

[b] *Cap.* 1. *eod. tit.* III. *Compil.*
[c] Vide *l. quæro, §. ſi venditor, ff. de ædil. edict. & l. Herennius, ff. de evict.*

IX. Idem Eboracen. Archiepiſcopo. [c. an. 1203. *Româ in Angliam.*]

Papa concedit licentiam cedendi Epiſcopo, qui ſine mortis periculo in Eccleſia morari non poteſt.

Ad ſupplicationem [d] Raguſienſis Archiepiſcopi [9], eum à cura, quâ tenebatur Eccleſiæ Raguſien. duximus abſolvendum, eò quòd ibi non poterat ſecurè morari: & ſi acceſſum haberet ad illam, mortis ſibi periculum imminebat [e]: *& infrà.* † Ne verò idem in vituperium miniſterii noſtri, defectum in rebus temporalibus patiatur; mandamus quatenus Beneficium, quod de liberalitate Regia, ac conceſſione tua in Epiſcopatu Carleoli, & Eccleſia de Malebron. [f] [10] eſt illi collatum, ad ſuſtentationem conſerves ipſius. Cui conceſſimus, ut in ipſo Epiſcopatu abſque uſu pallii, officium Epiſcopale valeat exercere, tibi tamquam Metropolitano reverentiam & obedientiam impenſurus.

[d] *Cap.* 2. *eod. tit. in* III. *Compil.* Vide B. Thomam 2. 2. *q.* 185. *art.* 5.
[e] Vide *l. ſi putator, ff. ad l. Aquil. & l. ſi ut certo, §. commodatum, ff. commod.*
[f] Malebros.

¶ Pith. [9] *Raguſienſis Archiepiſcopi.*] Matth. Paris. 274. 594. Centur. *tom.* 12. *pag.* 1099.
[10] *Malebron.*] V. C. *Malebor.*

X. Idem Epiſcopo Calaritano [g] [11]. [c. an. 1206. *Româ in Sardiniam.*]

[g] *al.* Tralatan. *al.* Arelaten. *al.* Claretan.

Ponit ſex cauſas, ex quibus Epiſcopi poſſunt petere, & Papa conſuevit concedere cedendi licentiam: quæ ſex cauſæ his verſibus comprehendi poſſunt:

Debilis, ignarus, malè conſcius, irregularis:
Quem mala plebs odit, dans ſcandala, cedere poſſit.

Niſi cùm pridem [h]: [*& infrà α.*] Si *enim* in hujuſmodi ceſſione frugem tibi melioris vitæ promittis, ſcire te debes non eſſe ſanctificato in utero ſanctiorem: & ideò non oportet te prædicationis jam ſuſceptæ deſerere miniſterium; cùm ille [i], cujus fieri bajulus recuſabat, tamdem prædicandum receperit [k] verbum Dei. §. 1. Quòd ſi forſan humilitatis causâ de culmine quæris Pontificali [l] deſcendere; eo ipſo humilitatis videris erigere [m] malè verticem, quòd te nimis in reſignandi propoſito exhibes pertinacem: quia tunc in te veram humilitatem cuſtodies, cùm & per eam locum ſublimem fugies, & per obedientiam non dimittes. Intueri te itaque volumus, quòd hæc ſunt illa, per quæ cedendi Epiſcopus licentiam poteſt poſtulare; conſcientia criminis, debilitas corporis, defectus ſcientiæ, malitia plebis, grave ſcandalum, irregularitáſque perſonæ: ſed in his omnibus eſt obſervanda cautela. §. 2. Propter conſcientiam enim criminis cedendi poteſt licentia poſtulari, & forſitan non cujuslibet, ſed dumtaxat illius, propter quod ipſius officii executio poſt peractam pœnitentiam impeditur: cùm, ſi omnes quos arguit conſcientia cujuslibet culpæ cederent, pauci vel nulli in illo miniſterio remanerent: [*& infrà β.*] §. 3. Alia verò cauſa eſt, debilitas corporis [n], quæ vel ex infirmitate, vel ex ſenectute [o] procedit: nec tamen omnis, ſed illa ſolummodo, per quam impotens redditur ad exequendum officium Paſtorale. Nam ſi pro qualibet corporali debilitate, ſuſceptæ ſervitutis officium poſſet deſeri; fruſtrà ſe fateretur Apoſtolus in ſuis infirmitatibus gloriari: cùm interdum non plus hortetur ſenilis debilitas aliquem cedere, quàm moralis maturitas (quæ in ſenibus eſſe ſolet) ipſum in ſuo ſuadet officio permanere: pro talibus enim de ſe dicit Apoſtolus [p]: *Cùm infirmor, tunc fortior ſum* [q]; quia nonnumquam corporis infirmitas fortitudinem cordis augmentat. §. 4. Pro defectu quoque ſcientiæ plerumque poteſt quis petere ceſſionem: quia cùm ipſa circa ſpiritualium adminiſtrationem ſit potiſſimùm neceſſaria, & circa curam temporalium opportuna; [r] Præſul, qui commiſſam ſibi debet Eccleſiam regere in utriſque, ſalubriter ei renunciat, ſi ſcientiam (in qua ipſam regat) ignorat. *Tu enim* (inquit Dominus [ſ]) *ſcientiam repuliſti, & ego repellam te ne Sacerdotio fungaris mihi:* quamquam etſi deſideranda ſit eminens ſcientia in Paſtore, in eo tamen ſit competens toleranda: quia ſecundùm Apoſtolum [t], *Scientia inflat* [u], *charitas autem ædificat:* & ideò imperfectum ſcientiæ, poteſt ſupplere perfectio charitatis. §. 5. Propter malitiam autem plebis cogitur interdum Prælatus ab ipſius regimine declinare, quando plebs adeò duræ cervicis exiſtit, ut proficere nequeat apud ipſam, ſed propter ejus duritiam, quò magis ſatagit, eò magis juſto judicio deficere permittatur: dicente Domino per Prophetam [x]: *Linguam tuam adhærere faciam palato tuo: quia domus exaſperans eſt.* Et Apoſtoli leguntur dixiſſe Judæis [y]: *Ecce convertimur ad Gentes;* quia verbi Dei vos indignos feciſtis. Non tamen pro qualibet culpa Paſtor debet gregem deſerere, ne mercenario comparetur [z], qui videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit: ſed de Superioris licentia, tunc demùm poteſt non tam timidè fugere, quàm providè declinare; cùm oves convertuntur in lupos: & qui debuerant humiliter obedire, jam irrevocabiliter contradicunt: cùm etſi tales ſint graviter pro crimine puniendi, ſunt tamen pro tempore utiliter tolerandi; quia ſanguinem elicit, qui nimis emungit.

[h] *Cap.* 4. *eod. tit. in* III. *Compil.* Vide B. Thomam, 2. 2. *q.* 185. *art.* 4.
[i] *Jer.* 2.
[k] *al.* ſuſceperit.
[l] *al.* Pontificalis honoris.
[m] *leg.* erigere, *non, ut in vulgatis*, eligere.
[n] corporalis.
[o] Quis dicatur ſenex notatur *in l. ſi pater, §. in arrogationibus, ff. de adopt. l. inviti, ff. de teſtib.*
[p] 2. *Cor.* 12.
[q] *Adduntur in uno veteri hæc duo verba: &* potens.
[r] Vide *auth. de jud. §.* 1. *col.* 9. *& l. ſi quis, §. prohibentur, ff. de edendo.*
[ſ] *Oſee* 4.
[t] 1. *Cor.* 7.
[u] Vide *l. ſed Julianus, §. quod dicit, ff. de SC. Maced. & l. ex pluribus, de reg. jur.*
[x] *Ezech.* 3.
[y] *Actor.* 13.
[z] *Joan.* 10.

§. 6. Pro gravi quoque ſcandalo evitando (cùm aliter ſedari non poteſt) licet Epiſcopo petere ceſſionem: ne plùs temporalem honorem, quàm æternam videatur affectare ſalutem: memor illius quod dicit Apoſtolus [a]: *Si eſca ſcandalizaverit fratrem meum, non manducabo carnem in æternum.* Sed inter ſcandalum & ſcandalum eſt ſubtiliter diſtinguendum: ſicut Dominus ipſe diſtinxit, cui cùm dixiſſent Apoſtoli [b]: *Scis quia Phariſæi audito hoc verbo ſcandalizantur?* Reſpondit: *Sinite illos, cæci ſunt, & duces cæcorum.* Alibi verò dixit [c], *Qui ſcandalizaverit unum de puſillis iſtis, qui in me credunt; expedit ei ut ſuſpendatur mola aſinaria in collo ejus, & demergatur in profundum maris.* §. 7. Perſonæ verò irregularitas (ut ſi fortè ſit bigamus, vel viduæ maritus) eſt cauſa, propter quam petere poteſt licentiam aliquis reſignandi, atteſtante Apoſtolo, qui dicit [d]: *Oportet Epiſcopum eſſe unius uxoris virum.* Non tamen propter quamlibet irregularitatem perſonæ, debet ei, qui regulariter miniſtravit, cedendi licentia indulgeri: utpote ſi de legitimo matrimonio non ſit natus: quia licèt irregularitatem hujuſmodi non potuerit ſubjicere; ſi tamen & culpa latet & cauſa, cum eo, qui laudabiliter ſuum implevit officium (injuncta ſibi pœnitentia competenti) poteſt non minùs utiliter, quàm miſericorditer diſpenſari. *Ego ſum*, inquit [e], *Deus, zelotes, vindicans peccata patrum in filios, uſque in tertiam & quartam generationem, in his qui oderunt me*, id eſt, in illis qui contra me paternum odium imitantur. Unde patet [f], quòd illis, qui paterna vitia non ſequuntur, propriè poſſunt in talibus ſuffragari virtutes; illo diſcretionis adhibito moderamine, ut inter nothos & manzeres [g], naturales & ſpurios diſtinguatur. [*& infrà γ.*] §. 7. Verùm ſi propter alias cauſas ceſſionem affectes, non eſt in hoc tibi poſtulanti favendum: cùm hujuſmodi poſtulatio videatur non eſſe diſcreta, quoniam (ut id tamquam notiſſimum omittamus, quòd otioſitas & voluptas arma ſunt hoſtis antiqui ad miſeras animas captivandas (propter laboris anguſtias, aut perſecutionis incurſus non debes deſerere ſponſam tuam, cui deſigendo manum apud extraneum te fide media copulaſti [h], ſciens quòd Beati [i] ſunt illi, qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam: quoniam cùm probati fuerint, accipient coronam vitæ, quam repromiſit Deus diligentibus ſe. §. 8. Sed dices: *Spiritus* [k] *ubi vult ſpirat, & neſcis unde veniat, aut quò vadat;* & ideò non eſt, qui poſſit vias illius Spiritûs perſcrutari: qui verò [l] Spiritu Dei aguntur, non ſunt ſub lege: quoniam ubi Spiritus Dei, ibi libertas: quare ſi cedendi tibi licentia data ab homine non fuerit, nihilominus tamen cedes: quia data eſt tibi libertas cedendi à Deo. Certè deſipis, ſi ſic ſapis; nam quomodo Spiritu Dei agitur, qui contra Spiritum Dei agit? ſi enim vera ſunt, quæ præmiſimus (imò quia indubitanter ſunt vera,) proculdubio contra Spiritum Dei agit, qui aliquid contra veritatem attentat, quoniam ipſe eſt Spiritus veritatis. §. 9. Porrò ſi dicas, quòd forſan alia eſt cauſa latens, propter quam cedendi voluntas tibi cælitùs inſpiratur: & nos ſiquidem reſpondemus, tu quomodo ſcis quòd talis inſpiratio ſit cæleſtis? nonne recolis quid ille glorioſus Pontifex dixerit, cùm cœpiſſet viribus corporis repentè deſtitui: Domine, ſi adhuc populo tuo ſum neceſſarius, non recuſo laborem, fiat voluntas tua; illius exemplum ſecutus, qui dixit [m]: *Cupio diſſolvi & eſſe cum Chriſto, manere autem in carne neceſſarium eſt propter vos:* [*& infrà δ.*] §. 10. Quippe ſi quantocumque [n] virtutum flore refulgeas, & in te non habeas charitatem, nihil te comprobaris habere: nulla ſiquidem major poterit eſſe charitas [o], quàm ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. Cùm autem propter hanc te deceat animam tuam pro Subditis tuis ponere, nulla occaſione, (dummodo proficere illis poſſis, & ſi non omnibus, tamen multis) ab eorum regimine te convenit excuſare; quoniam ſi [p] laboris cauſam prætendis, exemplum te Apoſtoli [q] ſublevabit, qui ſuadet tibi laborem

[a] 1. *Cor.* 8.
[b] *Matth.* 15.
[c] *Matth.* 18.
[d] 1. *Tim.* 3.
[e] *Exod.* 20.
[f] Vide B. Thomam, 2. 2. *q.* 108. *art.* 4. & Alfonſ. Caſtr. *lib.* 1. *de juſt. hær. pun. c.* 10.
[g] *Sic vocat eum, qui ex ſcorto natus eſt, inquit vetus Interpres.* Vide Cardinalem Paleotum *in lib. de nothis & ſpuriis.*
[h] *al. In uno veteri Vaticano ita:* cui defungendo manum tuam, &c. fide media copulaſti.
[i] *Matth.* 5.
[k] *Joan.* 3.
[l] 2. *Cor.* 3.
[m] *Philip.* 1.
[n] quantumque.
[o] *Joan.* 15.
[p] *al.* quòd ſi.
[q] 1. *Cor.* 15.